

Awdurdod Tân ac Achub De Cymru

Crynodeb archwiliad blynyddol 2019-20

Dyma grynodeb o'n harchwiliad ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub De Cymru. Mae'n dangos y gwaith a gwblhawyd ers yr Adroddiad Gwella Adroddiad 2018-19 a gyhoeddwyd ar 24 Gorffennaf 2019. Mae'r crynodeb o'n harchwiliad yn rhan o ddyletswyddau Archwilydd Cyffredinol Cymru. Mae rhagor o wybodaeth am y dyletswyddau hyn ar gael ar ein [gwefan](#).

Ynglŷn â'r Awdurdod Tân ac Achub

Rhai o'r gwasanaethau y mae'r Awdurdod Tân ac Achub yn eu darparu

Ffeithiau allweddol

Mae Awdurdodau Tân ac Achub yn cynnwys aelodau etholedig wedi'u henwebu, sy'n cynrychioli'r awdurdodau lleol ar draws ardal yr Awdurdod yn ei gyfanrwydd.

Mae Awdurdod Tân ac Achub De Cymru yn cynnwys 24 o gynghorwyr sy'n cynrychioli eu hawdurdodau cyfansoddol a'r pleidiau gwleidyddol canlynol:

- Llafur 16
- Ceidwadwyr 2
- Annibynnol 4
- Plaid Cymru 1
- Democratiaid Rhyddfrydol 1

Gwariodd yr Awdurdod £71.87 miliwn ar ddarparu gwasanaethau yn ystod 2019-20 sy'n gynydd o 2% ers 2018-19.

Ar 31 Mawrth 2020, roedd gan yr Awdurdod £3 miliwn o gronfeydd arian parod wrth gefn a £9.42 miliwn mewn cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi.

Ffeithiau allweddol

Mae gan Awdurdodau Tân ac Achub rwymedigaeth statudol o dan Ddeddf y Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 i gynnal Gwasanaeth Tân ac Achub sy'n gallu delio'n effeithiol â phob galwad am gymorth yn achos tân ac argyfyngau eraill.

Llywodraeth Cymru sydd â'r cyfrifoldeb cyffredinol am benderfynu ar bolisi ar gyfer Awdurdodau Tân ac Achub. Ar lefel leol, rhaid i Awdurdodau Tân ac Achub fodloni gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn ogystal â'r Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Tân ac Achub.

Mae'r rhan fwyaf o'r cyllid ar gyfer y tri Awdurdod Tân ac Achub yng Nghymru yn cael ei derbyn drwy ardoll gan Awdurdodau Unedol lleol yn eu hardal. Mae'r cyfraniad yn seiliedig ar niferoedd y boblogaeth.

Dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol

Rydym yn cwblhau gwaith bob blwyddyn i gyflawni'r dyletswyddau canlynol

- Archwilio Cyfrifon**

Bob blwyddyn mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio datganiadau ariannol yr Awdurdodau Tân ac Achub i sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei gyfrifo'n briodol.

- Gwerth am arian**

Mae'n rhaid i'r Awdurdod roi trefniadau ar waith i gael gwerth am arian am yr adnoddau y mae'n eu defnyddio, a rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol fod wedi'i fodloni ei fod wedi gwneud hyn.

- Gwelliant parhaus**

Mae'n rhaid i'r Awdurdod roi trefniadau ar waith hefyd i wneud gwelliannau parhaus, gan gynnwys cynlluniau ac adroddiadau cysylltiedig, ac mae'n rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol asesu a yw'r Awdurdod yn debygol o fodloni'r gofynion hyn (neu wedi gwneud hynny).

- Egwyddor datblygu cynaliadwy**

Mae angen i gyrff cyhoeddus gydymffurfio â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth bennu a chymryd camau i gyflawni eu hamcanion llesiant. Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol asesu i ba raddau y maent yn gwneud hyn.

Ers Gwanwyn 2020, mae'r pandemig parhaus wedi effeithio ar ein gwaith archwilio. Rydym yn cydnabod y straen enfawr ar wasanaethau cyhoeddus ac wedi ail-lunio ein rhaglen waith, ac wedi dod o hyd i ffyrdd newydd o weithio i leihau ei effaith ar ymateb cyrff cyhoeddus i COVID-19, gan barhau i gyflawni ein dyletswyddau statudol.

Er mwyn cyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol rydym yn cwblhau prosiectau penodol, ond rydym hefyd yn dibynnu ar waith archwilio arall, fel gwaith Prif Gyngorydd Tân ac Achub Cymru, er enghraifft. Rydym yn ystyried canfyddiadau ein gwaith archwilio wrth asesu a yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i sicrhau gwerth am arian. Ceir crynodeb o'n canfyddiadau a'n casgliadau isod.

Yr hyn a ganfuwyd gennym

Archwilio Cyfrifon 2019-20 Awdurdod Tân ac Achub De Cymru

Bob blwyddyn, rydym yn archwilio datganiadau ariannol yr Awdurdod Tân ac Achub.

Ar gyfer 2019-20:

- Rhoddodd yr Archwilydd Cyffredinol farn ddiamod, gwir a theg ar ddatganiadau ariannol yr Awdurdod ar 29 Medi 2020.
- Paratowyd Datganiad Llywodraethu Blyneddol ac Adroddiad Naratif yr Awdurdod yn unol â Chod CIPFA a chanllawiau perthnasol. Roeddent yn gyson â'r datganiadau ariannol a baratowyd gan yr Awdurdod a chyda'n gwybodaeth ni am yr Awdurdod.
- Cafodd y materion allweddol a gododd o archwiliad o'r cyfrifon eu hadrodd i'r Awdurdod yn adroddiad yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ar 28 Medi 2020.
- Cyhoeddwyd ein Harchwiliad o asesiad Awdurdod Tân ac Achub De Cymru o berfformiad 2019-20 ar 10 Rhagfyr 2020.
- Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi cyhoeddi'r dystysgrif yn cadarnhau bod archwiliad cyfrifon 2019-20 wedi'i gwblhau.

Archwiliad Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol – Adolygiad o Gyfranogiad

Adolygodd yr archwiliad a gynhaliwyd gennym yn 2019-20 ddull a rheolaeth yr Awdurdod o gynnwys rhanddeiliaid wrth gynnig newidiadau i wasanaeth a pholisi, ac wrth gynllunio gweithgareddau. Gwnaethom edrych yn fanylach ar:

- sut mae'r Awdurdod yn cynnwys rhanddeiliaid wrth ddatblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd 2020-2025; ac
- wrth gynllunio digwyddiadau ymgysylltu â'r cyhoedd fel diwrnodau agored gorsafoedd tân, digwyddiad Sefydliad Achub y Deyrnas Unedig (UKRO) yn 2018 a digwyddiad gwasanaethau brys ar y cyd yn 2019.

Rydym yn dod i'r casgliad bod yr Awdurdod yn dda am gynnwys partneriaid a chymunedau ond mae angen iddo gryfhau ei werthusiad er mwyn dangos effaith gadarnhaol ei waith. Gellir gweld yr adroddiad llawn [yma](#).

Gwelliant parhaus

Ardystiodd yr Archwilydd Cyffredinol fod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau cyfreithiol ar gyfer cynllunio ac adrodd ar welliannau, ac mae'n credu ei fod yn debygol o fodloni gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 yn ystod 2020-21.

Arolygiaethau Eraill

Cynhaliodd Prif Gyngorydd Tân ac Achub Cymru adolygiad thematig ar y graddau y mae Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru wedi cymryd camau i fynd i'r afael ag argymhellion Ymchwiliad Tŵr Grenfell. Disgwylir i'r gwaith gael ei gyhoeddi ym mis Chwefror 2021.

Gwaith archwilio perfformiad sydd wedi'i gynllunio ar gyfer 2020-21

Mae ein gwaith archwilio perfformiad lleol yn parhau. Cynhaliwyd adolygiad o Gydnerthedd Corfforaethol ym mis Tachwedd 2020 ac fe wnawn rannu drafft o'r adroddiad yn gynnar yn 2021.

Astudiaethau Llywodraeth Leol

Yn ogystal â gwaith lleol ym mhob Awdurdod Tân ac Achub, bob blwyddyn rydym yn cynnal astudiaethau ledled y sector llywodraeth leol hefyd i wneud argymhellion ar gyfer gwella gwerth am arian. Ers yr adroddiad gwella blynyddol diwethaf, rydym wedi cyhoeddi'r adroddiadau canlynol. Gweler [Cyhoeddiadau Archwilio Cymru](#).

Adolygiad o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (Hydref 2019)

Rydym wedi archwilio sut mae Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn gweithredu; gan edrych ar eu haelodaeth, eu cylch gorchwyl, amllder a ffocws cyfarfodydd, y modd y maent yn cyd-fynd â phartneriaethau eraill, adnoddau a threfniadau craffu. Daethom i'r casgliad nad yw Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn debygol o wireddu eu potensial oni bai y rhoddir rhyddid iddynt i weithredu'n fwy hyblyg ac i feddwl a gweithredu'n wahanol. Gellir gweld yr adroddiad llawn [yma](#).

Cynnydd o ran gweithredu Deddf Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Tachwedd 2019)

Rydym wedi archwilio sut y mae dyletswyddau a chyfrifoldebau newydd y Ddeddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) yn cael eu cyflwyno a'u cyflawni. Gwelwyd fod dioddefwyr a goroeswyr cam-drin domestig a thrais rhywiol yn cael eu methu yn aml gan system anghyson, gymhleth a thameidiog. Mae'r adroddiad llawn [yma](#).

Cysgu Allan yng Nghymru – Problem i Bawb; Cyfrifoldeb i Neb (Gorffennaf 2020)

Edrychwyd ar ba mor dda y mae gwasanaethau cyhoeddus yn ymateb i fater cysgu allan. Yn gyffredinol, gwelwyd fod ymateb i COVID-19 yn gyfle i gyrff cyhoeddus ddechrau mynd i'r afael â gwendidau hirsefydlog mewn trefniadau gweithio mewn partneriaeth sydd wedi eu hatal rhag mynd i'r afael â chysgu allan yn y gorffennol. Gellir gweld yr adroddiad [yma](#).

Deddfu Gwell (Medi 2020)

Mae'r adroddiad hwn yn defnyddio pum adroddiad a gyhoeddwyd rhwng 2019 a heddiw yn edrych ar sut mae awdurdodau lleol yn ymateb i'r her o weithredu deddfwriaeth newydd. Mae rhoi deddfwriaeth ar waith yn dasg gymhleth, ac mae angen i Lywodraeth Cymru a'r Senedd roi ystyriaeth fanwl i'r dasg hon pan fyddant yn cynnig ac yn gwneud unrhyw ddeddfwriaeth newydd. Mae'r papur yn tynnu sylw at yr anawsterau a wynebir gan awdurdodau lleol a'u partneriaid yn y sector cyhoeddus wrth weithredu eu cyfrifoldebau newydd. Gellir gweld yr adroddiad [yma](#).

Masnacheiddio mewn Llywodraeth Leol (Hydref 2020)

Mae cynghorau wedi ymgymryd â gweithgarwch masnachol ers amser maith, ac mae llawer o gynghorau'n archwilio cyfleoedd masnachol ychwanegol i liniaru yn erbyn y pwysau ariannol y maent yn eu hwynebu.

Mae'n hadroddiad wedi'i anelu'n benodol at helpu aelodau etholedig ac uwch-swyddogion i archwilio a dyfarnu ar yr effaith bosibl ar eu sefydliadau wrth ystyried a ddylid ymgymryd â gweithgareddau masnacheiddio. Bydd hefyd yn helpu cynghorau i ddangos pa mor dda y maent yn cyflawni eu cyfrifoldebau o safbwynt sicrhau gwerth am arian. Gellir gweld yr adroddiad [yma](#).

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar y llywodraeth, ac fe'i penodir gan Ei Mawrhydi y Frenhines. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn atebol i'r Senedd.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru, gan gynnwys awdurdodau unedol, yr heddlu, gwasanaethau prawf, awdurdodau tân ac achub, awdurdodau'r parciau cenedlaethol a chynghorau cymuned. Y mae hefyd yn cynnal astudiaethau gwerth am arian llywodraeth leol ac yn asesu cydymffurfiaeth â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Y tu hwnt i lywodraeth leol, yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a'r cyrff cyhoeddus a noddir ganddi ac sy'n gysylltiedig â hi, Comisiwn y Senedd a chyrff y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru.

Archwilio Cymru yw'r enw cyfunol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân y mae ganddynt ill dau eu swyddogaethau cyfreithiol eu hunain fel a ddisgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg ac yn Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.